

Titel: VIII.

Citation: "VIII.", i *Beretning om Forhandlingerne paa Rigsdagen. Bind I. Spalte 1-1476*, s. 256.
Onlineudgave fra Lovforarbejder: <https://tekster.kb.dk/catalog/jura-texts-g01-shoot-d1e72544/facsimile.pdf> (tilgået 30. juli 2024)

Anvendt udgave: Beretning om Forhandlingerne paa Rigsdagen. Bind I. Spalte 1-1476

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

denne almindelige Dødsning vilde kunne udgaae den **Skand**, der træer os, som den træer alle Høst i nærværende Tid, og jeg ved, at det danske Folk eller saaledes sine Børn, at naar de kan komme vends, at der for deres Ungdom, deres Børn vil udgaae bedre, bedre Tider, da kunne de taalmodigen lære Mit. Men vist er det, at Ministeren for Danmarks Undervisningsvesen, han maa nu overleve mig og min Ringeb, saameget han vil, dersom han vil, vil jeg sig efter Daalen i det vilige Løst, at der dog maa blive en fæstelig dansk Dødsningsskjalp for hvad der ikke kan læres i nogen Skole, vil han ikke det, nu, saa ser jeg sig, at han vil tabe i Striden med Kædens Rand og Danmarks Hjerte — om han end vaant, vil han dog aldeles ikke vende i Tid. (Mensagte Bilsalstyringer fra Tilhøretstaben.)

Cultusministeren: Jeg tror at have bejodret det til mig reitete Spørgsmaal ifte som Dainet, men som Dant, og jeg tror at have bejodret det paa Dant. (Bravo.) Jeg fal ikke indlade mig paa hvad der er sagt om, hvorvidt jeg vil vinde Bilsal eller ifte. Jeg er sat paa dette Sted, ifte for at vinde Bilsal, men for at opstille min Pligt, og det fal ifte være Bilsal, ifte Med, der fal sænes, hvis jeg ifte kan løse min Døds, men Kæst. Der er sagt, at det var godt at have en Skole for det første; men jeg har sagt, at en Skole ifte vil kunne udrette noget Bilsal og maafter træde tvælen for de flere; her vil fal jeg endnu, saad i min Forgangsø, som i mit eget Navn, for dette. Da min Forgangsø udvirkte, at Planen med Hensyn til Sore blev fæstet i Bero, lod han til alle Rønter udgaae et Circulaire angaaende Bødschøler, ei en entelt skaaende Skole; det var ifte tilføjet, ei en Bane, en Ørild, men en alvorlig Stræben efter at give Almenen, hvad Almenen kunde bruge. Heller ifte denne Plan træer jeg, at min Forgangsø vilde have udført, saaledes som den var paatænkt; men ingen mere end jeg kan erseende, at der maa gjøres, hvad der kan, for Almens Dannels og Dødsning. Jeg fal nu blot endte med to Ord, at hvad jeg vil stræbe efter, ifte fal være Bødschøler, men høiere Bødschøler, saaledes som vi nu alt have høiere Bødschøler. Kommer man endnu høiere, da der Mødsfæring mellem Døds og Bøds falde bort, derefter vil jeg stræbe; men jeg har ifte for Dødsiflet lagt nogen bestemt Plan, og jeg fal derfor ifte indlade mig paa en videre Udvisning heraf. Jeg fal endnu tilføje, at jeg ifte vil vise Gans ifte et Skolefystem, som skulde gaae ud paa at øvrige Sognerfæstere, Amtsrådsmedlemmer og Rigsdagsmænd, men at jeg vil arbejde for et Undervisnings-System, der danner Dødsere og øvrige Mand; naar disse ere blivne udvirkede i Livet, da vil Livet gjøre dem til Sognerfæstere, Amtsrådsmedlemmer og dygtige danske Rigsdagsmænd. (Bravo.)

Formanden: Jeg finder mig foranlediget til den Udtring, at det vil være meget ønskeligt, at under de Debatter, som her skulde Sted, Rigsdagsmændene vogte sig for at gaae ind paa, hvad der maa anses personligt, og jeg mener, at det er personligt, naar man henvender sig til en Ministers Stilling udenfor Ministeriet. Jeg mener ogsaa, at man vel der vogte sig for at tilkæde Andet her i Salen en vis Hensigt eller Handlemaade, som f. Ex. den at ringeage eller se ned paa noget Medlem.

Forsund: Jeg træer, at man indtil en vis Grad godt kan være enig med den ærede Taler fra Præst Amt (Grundtvig), navnlig forsaavidt han har utvilit Dødsen om en dansk Hølschøle; dette Navn har i sig noget Tiltrækkende, thi Enhver vil ønske at komme i en Hølschøle — det har nu engang et vist Haberdødsen paa sig, — men man maa bemærke, at ethvert overtilt Skridt stræffer sig selv, og saaledes maa det ogsaa være med Hensyn til Hølschølsølsen. Det nytter ifte at springe ind i en Hølschølschøle, derved bliver man ifte en lær og oplyst Mand, naar man ifte medbringer de fornødne Kundskaber, og derfor maa jeg af mit inderte Hjerte være enig med Cultusministeren i hvad han har utvilit; fulde jeg ved Siden deraf utviale noget Døds, fulde det være det, at man vilde stille Sore-Hølschøle, som den nu kaldes, i Bero endnu en Stand; thi det er ifte høiere Skoler for Hølsket — jeg sigter ifte herved til de lærde Skoler — hvortil vi trænge; det lærer let til Hølschøls og til et fæstelig Spil med Penge, som kunde have været meget bedre anvendte.

Et høie for en Hølschøle i Sore, som har sollet Penge, men hvad Udbytte den har bragt, derom kunne Meningerne være delte. Mel Udbytte og ble abt med Hølschølsen; den træer jeg ifte behøver at trædes ved flere Pengeindtæ, thi Danmark har i sin Vandbødsland rundt omkring ret velhavende Høls. Det første, som vi der gjere, mener jeg, er, at vi der søge at virke for de lavere Skoler rundt omkring i Landet; de ere for nærværende Tid saa høie, at naar man gaar tilbage i Hølsket, vil man neppe finde dem, hvide Dødsninger er der nok af. Uder os derfor først hvide Dødschølschølsen paa at saare disse, som man nu kalder Almenskoler eller Bødschøler, ordentlig ordentlig og indvirkende, ordentlig ordentlig, ordentlig behøvede og ordentlig fæstede til Hølsket, som fal underrette dem og som fal sende deres Børn derhen, — men dog mohlige lærere fra andre Steder. Uder os disse i nogen Tid derfor, lad Staten utviale, at den ønsker de lærere, som ofte disse Skoler deres Tid og Bøds, ifte blot for hadetlige Rand — dette har den vel alt utvilit —, men ogsaa for Mand, der forstjænt at lønnes vel. Dødsen dette skulde man Almenen. Naar der er virket derfor i et Par Aar, vil man trænge til Noget, som man kunde kalde Døvschølschøler. De skulde være omtrent som i Schwed, hvor der har været ordentlig i længere Tid Skoler for flere Districter og som underrettede af Staten. Man kunde sammenligne disse Døvschølschøler med de forrige saakaldte Hølschøler i den lærde Bødsen. Naar de først havde sollet Ned, da kunde man oprette høiere Skoler; da vilde Eleverne komme af sig selv, thi da vilde Interessen for den høiere Dødsen være vakt; der vilde være en Røngel efter en større Udvisning, som man vilde søge at faae tilføjet, saa at man af sig selv vilde træde derhen, istædtfor at man, naar man nu begynder med saadanne Skoler, om man end kalder dem danske eller Hølschøler, efter min Mening maafter træffe Hølsket derhen, eller, naar de være komme dertil, fulde Dødsen, for at de ifte skulde løbe bort igen.

Hov: Det vil vistnok ifte forandre Forfølsingen, at jeg i en Sag som denne ifte finder aldeles taust. Jeg havde hellere hørt flere af Bødschølschølsen selv utviale sig angaaende et Utvilligende, som saa forveles utvilligender den, og jeg vilde, at flere af denne Stand kunde det ifte og mohlige endnu have det ifte, men rimeligvis har Høvsingen for at tale med om saadanne, som det synes dem, lærde Sager, helte dem angstelige tilbage. Naar jeg derfor siger et Ord med, saa er det i Ørunden i Bødschøls eller Hølsket Navn, at jeg her vil tale, og vogtet det ogsaa er paa samme Maade og i samme Navn, at den ærede Rigsdagsmand for Præst Amt har begyndt sit Tilfæle til Cultusministeren og forfat denne, har jeg dog træet, at der ogsaa fra min Mund skulde udgaae nogle Ord, forbi jeg mohlige er den første her i Salen, som i denne Sag kan tale af virkelig Erfaring. En stor Døds af Høvsingen er det vistnok bekendt, at der har været og endnu er, forsaavidt noget Saaebud for Dødsiflet kan eristere i Skolevis, en saakaldet Hølschøle i Rødsing. Jeg fal ifte nærmere utviale, hvori denne Skole forstjænt fra andre Undervisningsanstalter behæder det vilde blive for vidtstøst, og jeg fal saameget mindre indlade mig herpaa, som et last Døds deraf allerede for meer end 2 Aar ifte af mig er levet i Trøst; men jeg fal ifte indlade at gjere opmærksom paa Noget, som mohlige er en Misforhaals mellem de høiere lærere, som have været Ord med hinanden. Det er endnu ifte bleven rigtig klart, hvad Taler her egentlig er om. Naar man paa den ene Side strängt har holdt paa Ordet „Hølschøle“, og paa den anden Side har bilsalst dette som noget usensentligt, saa betragter jeg ogsaa dette Utvill som noget i og for sig mindre Bilsal; men det har dog sin Bødsning, forbi det derved vil være utvilit, at det ifte fal være en Døvschøle eller en Skole for Uvorne, men en Skole for Mennefter, der ere komme til en modnere Alder, og dernæst forbi det ligger der, at de, som optages i Skolen, ifte skulde blivende de Kundskaber, de Døvsler og Bødsen, der udgjøre det, der tiltræd i Døvschølsen, men som frie Mand skulde mohlige deres Døvsning. Naar Taler har været om „dansk-hølschøls“, da er det vistnok saant, at hvad her med menes, er meget bestemt, og den Hølschølschøle, som jeg har nævnt, har ogsaa det Høvsmaal, som der herved betegnes; og Erførsingen har lært, at det i en Grad, som knap jeg og ingen